

AURKEZPENA

Mendekotasun Egoeran dauden Pertsonen Autonomia Pertsonala eta Arreta Sustatzeari buruzko 39/2006 Legearen onespena Espainiako Gobernuak aurkeztu du, batik bat, Ongizate Estatuaren laugarren ardatz gisa nabarmentzeko. Izan ere, demografia zahartzeak urritasun bat jasateko arriskua dakar. Espainiako Gobernuak baieztatu duenez, 2005eko Mendekotasunari buruzko Liburu Zuria kontuan hartuta, 1.125.000 pertsonak laguntza behar dute eguneroko oinarrizko eginkizunak bete ahal izateko, eta zifra hori berehala areagotu egingo da. Gertakizun horrek ez du soilik eragina izango pertsona helduen gain, horiek kopuruaren ikuspuntutik kolektiborik garrantzitsuena osatu arren. Europako Batzordeak (1998) agindutako Txostenaren ariora, hots, 15 estatu kideen eta Norvegiaren parte-hartzearekin batera, %3ren eta %5en arteko 65 urteko pertsona helduek laguntza sendoa behar dute, eta %15etik gorako multzoa zati bateko mendekotasun egoeran aurkitzen da. Halaber, 75 urtetik gorakoen kasuan, mendekotasun egoera larrian aurkitzen diren pertsona helduen proportzioak %10 gainditzen du, eta zati bateko mendekotasun egoeran dauden pertsona helduen kopurua %25ekoa da.

Orain arte, mendekotasun egoerari buruzko kasuen zama ia modu eskklusiboan eremu pribatuaren mende egon da, eta, bereziki, emakumeen erantzukizunpean. Beraz, mendekotasuna gizarte- eta politika-eremuko arazo nagusia bihurtu da, batez ere, emakumeen esku hartzea oinarri dituen zaintza pertsonala eskaintzeko sistemaren ezegonkortasunaren ondorioz. Horrez gain, gure gizartean atzerakuntza nabaria ageri da Europako beste herriekin erkatuta, eta 39/2006 Legea arriskua gizarteratzeko beste eredu bati zuzenduta bideratu da. Hala ere, garrantzitsuena, egia izan zein izan ez, Lege horren 3. artikuluan aldarrikatutako sistema unibertsala eta behar bestekoa ezartzea da.

Lan Harremanak aldizkariaren zenbaki honetan jasotako hiru artikuluetan Amaia Pérez de Orozok eta Paula Baezak garatutako artikuluan azaldutako Legean jasotakoez besteko aukera batzuk proposatu dira. Kasu horretan, merkatuak proposamemen ardatz izateari utzi eta funtsa pertsonen beharrianak direla azpimarratu ondoren, Legeari kritika gogorra egiten zaio, larrialdi-egoera horri aurre egin behar baitzaio. Zernahi gisaz, ez da eskuratu lana generoen artean berdintasunez banatzearen ondorioz sortutako bidegabekeria historikoak

konpondu, eta, aldi berean, bizitza duina izateko eskubidea aitortzen duen tresnarik.

Mª Soledad Arnauren artikulua aburuz, orientabide kritiko hori nabarmendu da. Egilearen abiapuntua Bizitza Independentearen Filosofia da, aniztasun funtzionalaren ikuspegi berri gisa onartuta. Horrez gain, profesionalek nagusitasun-hierarkia bertan behera utzi behar dute. Bestalde, Legea erakundeen arabera antolatu eta krisia agerian uzten duen aukera da. Hori dela eta, laguntza pertsonalaren diru-laguntza ekonomikoa eman ahal izateko, bete beharreko zereginak mugatzeaz gain, Legea garatzen duten arauetan oso atxikipen urria aurreikusi da. Ondorenez, horrek guztiak aniztasun funtzional larria duten pertsonen gain oso eragin negatiboa izango du.

Gure inguruan egindako proposamenak hedatzeko borondatearekin, Mendekotasunari Arreta Emateko Euskal Sistema Publikoaren aldeko Plataformaren txostena argitaratu dugu, mendekotasun egoeran dauden pertsonak zaindu eta horiei arreta emateko erakunde feministek eta sindikatuek batera egindako hausnarketaren emaitza, bederen.

Proposamen horien ostean, Maria Jesus Goikoetxeak bere artikuluan mendekotasun gaiaren inguruan ikuspuntu antropologikotik eta etikotik hurbilketa bat egin du, mendekotasun egoeran dauden pertsonen beharrezan arreta emateko prozesuan esku hartzen duten subjektu ezberdinen betebeharrak aztertzeo helburuarekin.

Amaitzeko, artikuluen azken multzoan jorratutako ideia nagusia lege berrian planteatutako zenbait gai juridikoren eta kudeaketa-aukeren azterketa izan da. José Francisco Blascok idatzitako artikuluan Legearen edukia zehatz-mehatz aztertu da. Horrek dioenez, edukiaren zati handi bat oraindik arautu gabe dago, eta Legean ezarri zerbitzuak autonomia-erkidegoetako gizarte-zerbitzuen barnean hartu behar dira. Azkenik, J. Iñaki de la Peñaren arabera, Legean zerbitzuen estaldura ezartzeko aukera ezberdinak azaltzen dira, hala nola, pentsioen plan pribatuak. Hain zuzen ere, plan horien xedea Planean definitutako kontingentziak gertatzen direnean aseguratuei edo partaideei egin beharreko errenten edo kapitalen ordainketa bermatzea da.